

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

מוז.

עין משפט גר מצוה

קבו א מיי פ"ג מהל' אסורי ביאה הל' ז סמך לאון קפו תוס' י"ד ס"י רמב"ם ספ"י י"י
קבב ב מיי שם הלכס ח תוס' ע"ש ס"י"א:
קבב ג מיי פ"ב מהל' מלאת הלכה י"ד סמך רעו ספ"י י"ב
 קל ד מיי פ"ג מהל' אסורי ביאה הל' טו סמך לאון קפו:
קלא ה ו מיי שם הל' טו וסמך שם תוס' א"ש סמך ד ספ"י כ"ו:
קלב ז מיי שם הל' י"ד וספ"י הל' א סמך לאון קפו תוס' י"ד סמך רמב"ם ספ"י י"ד

תום חדר מבואי

וכבר כתבתי מזה כל הצורך בפ"א דמילה: א"י יוחנן בין בארץ בין בחוזה לארץ צריך להביא ראה כשהוא מחוזק בעבוד כוכבים אבל אם אינו מחוזק א"צ להביא ראה. הנה שאמר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר ישראל יא מצבותיו. וראה לדרב ההוא עובד כוכבים היה אכיל פסחים בירושלים בפרק קמא דפסחים: משה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתו בני לביך עצמי וכו' פי' לא היו מחוזקים וכו' שהיו עובד כוכבים דא"כ היה צריך להביא ראה עליו ועל בניו אלא היו מחוזקים בשהיה גר. ושאל לו ר' יהודה יש לך עדים כלי' יש לך עדים שנתגיירתי בין לביך עצמן אפילו בניו פסולים ואם יש עדים שנתגיירתי בפני בניו שרי: דק"ל עבד עליו עול מצות שהוריעוהו [הרן] הוא גר נמור הוא עצמו כשר ומייר שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובה אח"כ על גירות או על בת ישראל הרי בניו עבדין עכ"ל ועבר הבא על בת ישראל הולך כשר ואם לבתה האמר ר' יהודה בת גר וכו' כבת חלל וכו'. והביא דאמר שהיה עשנו שנתגייר בב"ד פלוני מתייבא ליה. ונתיב א"י יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"י חזיא בר אבא א"י (שמעון) יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אינו נאמן אפלו אבנו דאביריה המניה רחמנא ולא אבר בריה:

(א) דעמו דדיעבד אפי' נקלה על מצות גדרה ה' דעמו כ"ד מן סגו ועי' תוס' ע"ד סמך רמ"ם ספ"י י"ד.

דבר תורה מד נמי כשר הכא מדמין לגזילות וחלוצות דבעינן שלשה לכ"ע ור' יוחנן דהכא אית ליה צהדיא (ו) צירושלמי דשניו שדנו אין דיניהם דין וא"ת ואנן היכי מקבלינן גרים הא בעינן מומחין וי"ל דשליחתייהו עבדינן דמשמע נמי בשליחי המגרש (גישין דף פח: וס) וכמו שחשו לנעילת דלת בפני לווין חשו נמי לנעילת דלת בפני גרים (ו):

במחוזק דר'.

אומר רבינו תם לדוקא דדיעבד דהוא עובד כוכבים מעיקרה דאי לא היה ידעינן מהימן מנו דאי בעי אמר ישראל אני דמהימן דמשמע ברש"י מסכת פסחים (דף ג' וס) גבי ההוא עובד כוכבים דהוא סליק ואכיל פסחים צירושלמי ואין לומר שאני התם דהוא סמכי ארובא דהוא ישראל דהא בכל מקום נמי איכא רובא דרובו דהוא בנתורה מיתות ישראל הם ועוד ראה משמעין דאמר ליה ר"י אי אתה נאמן לפסול את בניך ואיכו גופיה כשר אלא דשוי נפשיה חמיכה דאיסורא אכל אס זכא על זמ כהן לא פסלה כדפי' לעיל (ו) ומהיהיל לעיל (דף מה). דאי"ל זיל גלי אין ראה דמשמע לא היו צודקים אלא אס הוא ישראל אלא לאו אכל דמשפחתו לא היו צודקין: גרים ואע"ג דזכות הגוף היא בעיה ריבויא כיון דכתיב דלך דלך גבי שילוח עבדים והשמטת כספים הרי נמי צלך לא ששינן דלמא דארי צדו משום דאיכא שזחא דלך ישראל:

מהו דתימא לא דהימניהו. ויש ספרים דגרסי מהו דתימא ליהמניהו וה"פ ליהמניהו כעד מפי עד: י"ש דך עדים. פירוש שנתגיירתי בין לביך עצמן אפילו בניו פסולים ואם יש עדים שנתגיירתי בפני בניו שרי: דק"ל עבד עליו עול מצות שהוריעוהו [הרן] הוא גר נמור הוא עצמו כשר ומייר שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובה אח"כ על גירות או על בת ישראל הרי בניו עבדין עכ"ל ועבר הבא על בת ישראל הולך כשר ואם לבתה האמר ר' יהודה בת גר וכו' כבת חלל וכו'. והביא דאמר שהיה עשנו שנתגייר בב"ד פלוני מתייבא ליה. ונתיב א"י יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"י חזיא בר אבא א"י (שמעון) יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אינו נאמן אפלו אבנו דאביריה המניה רחמנא ולא אבר בריה:

נאמן אתה פסול עצמך בו.

היינו דוקא צמילי דמשוי נפשיה חמיכה דאיסורא אכל אס זכא על זמ כהן לא פסלה כדפרישית לעיל בסוף פ' שני (דף כה: וס) וא"ת היכי דמי אס אשמו עובדת כוכבים ממה נפשך בניו פסולים דאין קרוי בן אלא זנה ואס הימה אשמו ישראלית ממה נפשך בניו כשרים דק"ל (לעיל דף מה). עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולך כשר וכי תימא נהי דממור לא הוא פגום מיהא ליה הא השמא נמי דאין נאמן פגומין הם דר"י אית ליה דפרק עשרה יוחסין (קדושין עו). דבת גר זכר כבת חלל זכר וי"ל דקסבר ר"י עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולך כשר ממור דכפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג. וס) אמר דר' יהודה (סנהדרין דף נג. וס) אמר דר' יהודה ר' אליהו מפרש"ם מפרש דנקטא לן מוכתיב בן השנואה יביר (דברים כה) וכן משמע צירושלמי דפרק גתרה דקדושין ולשון הש"ס לא משמע הכי דקמתי כסס שאלמן אדם לומר זה בני כבור משמע על היהודים דר' יהודה דמשמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני כבור אפי' על תינוק בין הבנים וכשאומר על הקטן שהוא כבור א"כ הרשון ממור אלמא דנאמן לפסולו וה"י דנאמן לומר שהוא בן גרושה: ואין עדות לעובד כוכבים. ועל עמנו נאמן משום דשוי נפשיה חמיכה דאיסורא: ואין אתה נאמן לפסול בני בניך כשיש לו בני בנים אין נאמן לפסול אפי' בניו דאין סברא לומר שיהיו בניו פסולים ובני בניו כשרים וכן משמע דקאמר ואין אדם נאמן על בנו גדול ומפרש כשיש לו בני משמע דאבנו נמי לא מהימן: והר"ב נתן דרב נחמן בר יצחק. משמע דהלכה כר"י דנאמן אף לפסול בניו לדוקא משום דאין עדות לעובד כוכבים ולא כוונה שפירש רבינו תם דאין הלכה כר"י כשהוא אלא כשהוא אחרים על ידי הכרת כבור אכל בלא הכרת כבור לא לשלמות דפרשת (ו) וירא נמי דקדק מהך דמשמעין דככל ענין הלכה כר"י יהודה: מטבילין

כל מקום שאסר. ולקמן פריך הא אפיקתיה: לדין להציל ראי. שצ"ד נגמיר שמא גרעוני מהול הוא ומשום שזחא דל"י הוא דקאמר הכי ומשקרי: ה"ג מהו דימא לא ניהמניהו: [ב] מעמד. גר ותושב וחי עמך (ויקרא כה): דליכא עונה. דפסק חלז' דושב: דקמסייעי קראי. דהא עמך כל

מקום שאסר משמע ואפילו בארץ וצאלכס למה לי אלא לאו ארביה קאי דצ"ד נרין להציל ראייה ולא בחוזה לארץ: מוכתיב (ו) גר אכל ושפטתם מכלן אמר ר' יהודה גר בעי בית דין: יביר. את הבכור בן השנואה יביר: יבירנו לאחריס. שם אין צ"ד מכירים אותו נאמן עליו אביו לומר זה בני כבור ליתול פי שנים: בן גרושה הוא. וכהן חלל הוא: ואין עדות לעובד כוכבים. והואיל ובניך ממוחקין ככשרות אין אתה נאמן להעיד עליהן ולפסולן: לפסול אס בניך. דנקטא לן מיכיר ואלא אתה נאמן לפסול את בני בניך: והלכא כרז נחמן. דאמר לדבריו עובד כוכבים הוא ואין עדות לעובד כוכבים ואפילו אביו לא מהימן: והפניא כרבינא. דנאמן הוא על בנו קטן שאין לו בנים וקס"ד דהא מתני' בגר שזא ואמר גר אני קמיירי: הסיא. דקמתי נאמן הוא על בנו קטן: לענין יביר. מניא להסיא מתני' דמייר קאי דקמתי וכשם שנאמן אדם לומר זה בני כבור כך נאמן לומר זה בני בן גרושה ועלה קמתי דנאמן הוא על הקטן דהא ישראל הוא ויש לו עדות והמורה האמניתו על בנו ולא על בן בנו אכל גבי גר אפילו אביו לא מהימן דאין עדות לעובד כוכבים: וסחופין. פסלים וסחופין כמו סחופין כסא (שם דף סו:) כפייט הכלי: ואינו כדאי. ואינו ראוי להסתפק בדרגת ומי יתן וזוכה לכן: ומודיעים אופו. לקמן מפרש טעמא דכולה מתני': לא

גלוין הש"ס

במ' א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך. ע"י ממונות הכ"ע מ"ה' הכי שאלתי: שם ואי אתה נאמן לפסול את בניך. ע"י לעיל סה ע"ב מ"ה' למה כ"ע יוסף: תום (א) ר"י במחוזק לך וכו' דרוב הבאין וכו'. ענין ירושלמי כפ"ד דר"ה ונקדמן עדה ש: ד"ה נאמן אתה לפסול וכו' דמשוי נפשיה חמיכה דאיסורא. ע"י ממונות סוף פירוקין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמ"ל בארבעים א"ל: (ב) שם הא חמיכה בארבעים הא"ל: (ג) ר"י ד"ה מוכתיב גרו אכל: (ד) תום ד"ה משפט (נפגמו הקודם) אית ליה כהדי. ר"י ע"י פסוקים ב' ע"ב מ"ה' דכרי הכל: (ה) כ"ע ממוחקין וכו' כפ"י לעיל ר"י כ"ע ע"י דף כה ע"ב ד"ה למה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעמד. כ"ל מלכסס (ב' כ"ב). הוא יביר כ"י הרב אלכסס ו"ה צמות כהניס ומ"ש ר"ש הוא ממו: [ב] רמ"ה ד"ה מעמד ט' עד ס"ה: נמחק:

מוסף רש"י

יביר. קרא ימילא א"ל (דברים ב' כ"ב). הוא אדם לומר זה בני כבור. ואף על פי שמחוקקין אחר כשנתיב בניו בן גר גרושה הוא. לאמר שגרושה המוכתית ויליה לו זכ. לא שגא אשה גרושה אפסלה הוא המוכתיב יביר. מה לי כבור מה לי לגר אחר (שם). בן גרושה הוא. וחלל הוא א"ב בן חלוצה הוא. בן חלוצה חלל מדרבנן. גרידה חלוצה א"ו גרושה ואפי' נאמן על בנו קטן אפילו אביו נאמן על בנו גדול ולא נאמן על בנו כבור אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אינו נאמן אפלו אבנו דאביריה המניה רחמנא ולא אבר בריה:

סבר לה כרבי עקיבא דלמר אין קידושין מופסין צמייצי לאון: כך נאמן אדם לומר זה בני כבור משמע על היהודים דר' יהודה דמשמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני כבור אפי' על תינוק בין הבנים וכשאומר על הקטן שהוא כבור א"כ הרשון ממור אלמא דנאמן לפסולו וה"י דנאמן לומר שהוא בן גרושה: ואין עדות לעובד כוכבים. ועל עמנו נאמן משום דשוי נפשיה חמיכה דאיסורא: ואין אתה נאמן לפסול בני בניך כשיש לו בני בנים אין נאמן לפסול אפי' בניו דאין סברא לומר שיהיו בניו פסולים ובני בניו כשרים וכן משמע דקאמר ואין אדם נאמן על בנו גדול ומפרש כשיש לו בני משמע דאבנו נמי לא מהימן: והר"ב נתן דרב נחמן בר יצחק. משמע דהלכה כר"י דנאמן אף לפסול בניו לדוקא משום דאין עדות לעובד כוכבים ולא כוונה שפירש רבינו תם דאין הלכה כר"י כשהוא אלא כשהוא אחרים על ידי הכרת כבור אכל בלא הכרת כבור לא לשלמות דפרשת (ו) וירא נמי דקדק מהך דמשמעין דככל ענין הלכה כר"י יהודה: מטבילין